**УДК 349.2:316.246.2**

**Кушнир Н. В.**
аспірант Харківського
національного унівеситету
внутрішніх справ

# СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Стаття 24 Конституції України передбачає, що рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороди за неї, спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям [1].

Чинність Основного закону, як нормативного акта найвищої юридичної сили вимагає фактичного удосконалення правового забезпечення реалізації жінкам права на працю. Забезпечення юридичної рівності жінок і чоловіків стосовно вільної реалізації права на працю не означає рівності їх фактичного становища. Нерівність останнього обумовлена об'єктивними особливостями жіночого організму, умовами життєдіяльності жінок та, як наслідок, ширшими порівняно з чоловіками соціальними функціями. Тому рівність прав чоловіка і жінки за таких умов повинна забезпечуватися відповідною компенсацією жінці обмеження її можливостей. Під гендерною рівністю необхідно розуміти однаковий правовий статус жінок та чоловіків та урівноваження за допомогою системи спеціальних засобів їх можливостей реалізувати свої права, свободи та інтереси при реалізації свого конституційного права на працю.

Треба зазначити, що реальне рівноправ'я чоловіків і жінок є невід'ємною частиною прогресу людства, елементом демократії і важливою умовою розбудови демократичної правової держави. Розвиток суспільних відносин не дозволяє зараз нехтувати знанням, навичками та творчими здібностями жінок, а потребує негайного і

повного їх використання. Сьогодні держава перебуває в стані нового формування гендерної демократії і створення нової правової системи, у якій жінки і чоловіки розглядаються як рівноправні суб'єкти розбудови держави та учасники соціально-трудових відносин. Свідченням цього, є прийняття Верховною Радою 8 вересня 2005 року Закону України "Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків" [2], який визначив основні напрямки державної політики і в сфері праці та одержанні винагороди за неї. Цим Законом також передбачено проведення гендерно-правової експертизи законодавчих та інших нормативно-правових актів. Але і цей Закон України не працює належним чином в аспекті реалізації гендерної рівності.

Гендерна рівність передбачає, в першу чергу, рівність чоловіка і жінки перед законом, особливо в реалізації своїх здібностей до праці. Опитування, яке було проведено в 2013 році Всеукраїнською громадською організацією "Ліга соціальних працівників", підтвердило факти порушення трудових прав за ознакою статі. Так, майже 30% жінок стикалися з відмовою в прийнятті на роботу з причин вагітності та наявності малої дитини; 50% змусили звільнитися саме з цих причин.

Сучасний стан демократизації суспільних відносин на порядок денний гостро ставить питання впровадження результатів гендерної політики в площину правотворчої та правоохоронної діяльності держави, бо Україна вибрала шлях інтегрування у Європейське співтовариство і мало-помалу приводить своє законодавство до загальновизнаних міжнародних стандартів. Досвід розвинених країн свідчить про те, що створення для жінок широких можливостей для професійного росту, забезпечення для них рівних з чоловіками можливостей не лише не послаблює, а й навпаки підсилює ефективність економічних процесів, а це якраз і необхідно для нашої держави.

Хоча діюче трудове законодавство України і ґрунтується на засадах недискримінації, встановлює рівні умови для жінок і чоловіків стосовно реалізації права на працю, але наявна розбіжність між правовими можливостями та фактичною неможливістю їх реалізації, свідчить:

- про відставання правозастосовної практики від вимог процесу формування ринкової економіки в аспекті гендерної рівності;

- про недосконаліть існуючих та відсутність нових правозахисних механізмів в нових умовах господарювання відносно гендерної нерівності;

- про низький рівень правової культури населення, в тому числі жінок, що відображається на їх соціально-правовому захисті в трудових правовідносинах.

Проблема гендерної рівності в трудових відносинах притаманна всім державам світу і одним із найважливіших засобів впливу на цю проблему є право. Право виступає інструментом, за допомогою якого держава регулює процес суспільного перетворення, впливає на виникнення нових соціально-трудових відносин, забезпечує функціонування державного і суспільного механізму, може гарантувати населенню права. свободи і справедливість в умовах формування ринкової економіки та розвитку нових форм господарювання. Тому зараз, як ніколи, необхідно визначити правові підходи та передбачити трудовим законодавством відповідні урівноваження для повної реалізації гендерної рівності як в сфері працевлаштування, так і реалізації трудових правовідносин.

**Література:**

1. Конституція України / Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.

2. Закон України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” від 8 вересня 2005 року № 2866 – IV. // Відомості Верховної Ради України.. – 2005. - № 52. – Ст. 56.